

Nadere analyse VS bronmateriaal Commissie Joustra

Adoptiestichting A New Way heeft in 2012 haar vergunning gekregen. Deze is inmiddels 3 maal opnieuw toegekend. A New Way is verantwoordelijk voor de adoptieprogramma's met de VS (sinds 2011) en met Bulgarije, Slowakije en Lesotho (sinds 2020).

Adoptiestichting A New Way constateert dat de Commissie Joustra geen bronnen aangeeft en/of misstanden heeft geconstateerd voor de adoptieprogramma's uit Bulgarije, Lesotho en Slowakije.

Deze nadere analyse betreft de "meest relevante bronnen" die de Commissie Joustra geeft voor het feit dat zij tot de conclusie komt dat er sprake is van misstanden in de VS adopties. Op grond van deze conclusies heeft de Commissie haar advies gebaseerd.

Brief commissie Joustra aan Minister van 18 maart 2021 inzake de onderbouwing en duiding van de signalen voor misstanden

Op 18 maart 2021 heeft de Commissie Joustra een antwoordt gegeven op 2 vragen die minister Dekker medio maart 2021 aan de Commissie heeft gesteld:

1. Kunt u de signalen uit de tabel met betrekking tot landen waaruit nog wordt geadopteerd van een nadere onderbouwing of duiding voorzien?
2. Kunt u het verband tussen de genoemde signalen en de stelling dat mistanden tot op de dag vandaag voorkomen van een nadere toelichting voorzien?

Op 18 maart 2021 heeft de Commissie Joustra een schriftelijk antwoord gegeven op vragen van de minister. Deze brief is op 12 mei jl. als bijlage meegezonden bij de beantwoording van de 125 vragen van de Tweede Kamer. In de brief geeft de commissie volgens haar eigen zeggen "de meest relevante bronnen" die zij hebben voor de onderbouwing van de kwalificatie "misstanden" voor de periode na 1998 weer.

A New Way is na het lezen van de brief geschokt over hetgeen de Commissie als "het meest relevante bronmateriaal" betiteld en waarop de Commissie Joustra haar conclusie heeft gebaseerd dat misstanden ook na 1998 voorkomen.

Het volgende is daarbij in algemene zin geconstateerd:

1. De Commissie noemt in haar rapport 23 landen bij de suggesties dat er misstanden zouden zijn die ook na 1998 nog voortduren. In haar brief met antwoorden geeft de Commissie bij 9 landen nadere informatie over de bronnen. Slechts 5 landen hiervan betreffen een actief adoptieland;
2. In deze 5 landen zijn door de vergunninghouders in de door de Commissie aangereikte bronnen, geen signalen voor misstanden gevonden. Waar er al sprake is van signalen betreft het *bekende en oudere* kwesties die inmiddels zijn opgelost. Op de sites van de vergunninghouders die verantwoordelijk zijn voor de betreffende adoptieprogramma's staat een nadere analyse;
3. Voor een aantal landen die wel genoemd staan in de tabel op pagina 121 van het rapport van de Commissie als landen waarvoor na 1998 nog signalen van misstanden zouden zijn, noemt de Commissie Joustra in het geheel geen bronnen;
4. Alle traceerbare bronnen voor de 5 genoemde actieve landen geven geen indicatie voor misstanden zoals ook benoemd door de ambtenaren van het Ministerie 11 februari 2021 tijdens de technische briefing aan de Tweede Kamer;

5. Verder is er sprake van bronvermelding 'interviews met de commissie' waarvan niet wordt aangegeven wie de gesprekspartners zijn en welke onderwerpen zijn besproken en over welke periode dat ging;
6. Er is geen hoor- en wederhoor toegepast, althans niet bij de vergunninghouders, waardoor opmerkingen en meningen, krantenartikelen en Kamervragen als feiten zijn gepresenteerd zonder enige vorm van nadere duiding en onderzoek. De minister bevestigt in zijn beantwoording van de 125 Kamervragen dat er geen validering heeft plaatsgevonden.

Rapport trekt onjuiste conclusies en schetst een incorrect beeld over de VS adopties

Ten aanzien van het VS adoptieprogramma stelt het rapport Joustra dat er:

- a. Incidenteel sprake zou zijn van ontbreken van personalia/documenten en;
- b. Dat er structureel sprake zou zijn van onbehoorlijk bestuur;

Adoptiestichting A New Way constateert in het algemeen het volgende:

1. In 2008 heeft de VS het Haags Adoptie Verdrag geratificeerd. Slechts een van de aangehaalde bronnen heeft betrekking op een situatie ná de invoering van het HAV;
2. De commissie benoemd enkele zaken die zij als signalen voor misstanden heeft geïnterpreteerd met betrekking tot het ontbreken van personalia/documenten. Hier is echter geen sprake van misstanden maar van administratieve onjuistheden die in alle gevallen, kort na het ontstaan, zijn verholpen (adoptieouders hebben niet tijdig geappostilleerde stukken aangeleverd en een probleem met inschrijven geboortecertificaten door mater certa semper est beginsel in de Nederlandse wetgeving);
3. T.a.v. structurele misstanden op onbehoorlijk bestuur VS wordt naar 2 media bronnen (uit 2009) verwezen die dezelfde inhoud hebben. Deze inhoud is geen misstand, maar betreft krantenartikelen die betrekking hebben op de periode na de afschaffing van deelbemiddeling aan Nederlandse zijde en is een probleemstelling die reeds is opgelost;
4. Verder wordt er naar het RSJ rapport verwezen als bron voor de zware kwalificatie "structureel onbehoorlijk bestuur". Over de bronvermeldingen in het rapport van het RSJ is toentertijd al gemeld dat de argumenten waar de RSJ de meeste waarde aan hecht, niet of slecht onderbouwd worden door actueel wetenschappelijk en/of praktijkonderzoek. Ten aanzien van het vraagstuk inzake subsidiariteit zijn er samenwerkingsafspraken tussen Nederland en de VS zoals vastgelegd in 2011 (kenmerk brief 5713067/11/DJJ). N.a.v. het RSJ rapport is er opnieuw gekeken naar de VS adoptieprocedure en opnieuw zijn de reeds gemaakte afspraken door Staatssecretaris Dijkhof op 31 januari 2017 (Kamerbrief 31265 nr. 62). Hier is dus ook geen sprake van een misstand maar van een interpretatie van het RSJ rapport door de Commissie Joustra;
5. Voorts wordt verwezen naar het verslag van een werkbezoek dat door het Ministerie is gebracht aan de VS. Dit verslag geeft geen aanleiding om misstanden in het VS adoptieprogramma met Nederland te zien. En gezien het feit dat de CA in de daarop volgende jaren diverse werkbezoeken en overleggen heeft gehad met de Amerikaanse CA en er geen meldingen zijn gedaan en de CA op 11 februari dit jaar aangeeft dat er geen misstanden zijn geconstateerd sinds 2008, lijkt het niet aannemelijk dat zich in dit verslag signalen voor misstanden zouden bevinden;
6. En tot slot is er sprake van de bronvermelding 'interviews met de commissie' waarvan in de gezamenlijke algemene reactie van de vergunninghouders reeds is aangegeven dat niet te achterhalen is wat er is besproken tijdens dat interview. Bij deze interviews is dus

geen sprake geweest van openbare bronnen die de gelegenheid geven om gecontroleerd en weersproken te worden.

In de bijlage bij deze analyse per genoemde “meest relevante bron” de verklaring en toelichting die A New Way had gegeven als de Commissie wel een validatie had uitgevoerd.

Conclusie

Voor A New Way staat de transparantie en betrouwbaarheid van procedures centraal. Op dagelijkse basis streven wij naar een zo zorgvuldig mogelijk proces waarbij de belangen van kinderen centraal staan.

Wij concluderen dat de door de Commissie Joustra aangeleverde “meest relevante bronnen” voor de VS géén zorgvuldige onderbouwing vormen voor de zware kwalificatie “misstanden die tot op de dag van vandaag voortduren” en die er mede toe heeft geleid dat de minister de adopties heeft opgeschort.

Er is onvoldoende onderbouwing voor de genoemde misstanden van de Commissie Joustra inzake het VS adoptieprogramma. En de commissie heeft verzuimd navraag te doen, zaken te duiden en hoor- en wederhoor toe te passen.

De zaken die genoemd betreffen geen misstanden, maar probleemstellingen die zijn opgelost en die keer op keer worden gebruikt om het adoptiesysteem tegen het licht te houden en te verbeteren waar nodig.

Bijlage Toelichting op de signalen voor misstanden die er volgens Joustra zijn in het VS adoptieprogramma

Voor de VS zijn er 2 beschuldigingen van misstanden geconcludeerd:

1. Ontbreken van personalia/documenten (zou incidenteel voorkomen);
2. Onbehoorlijk bestuur (zou structureel voorkomen).

Met name die laatste beschuldiging is een zeer zware beschuldiging aan het adres van de VS aangezien deze structureel van aard zou zijn.

Ad. 1 Misstand incidenteel ontbreken personalia/documenten

Incidenteel gesignaleerd betekent dat misstanden zijn in een beperkt aantal bronnen, door een beperkt aantal personen of instanties, en/of in een beperkte tijdsperiode gesignaleerd.

Meest relevante bron 1 betreft Kamervraag Vos (Groenlinks) 2004

Legaal geadopteerde **** (om privacy redenen laat ANW de naam van het betrokken kind weg) wordt bedreigt met uitzetting, omdat de adoptiepapieren niet volledig zouden zijn. De IND had negatief geadviseerd t.a.v. verlening verblijfsvergunning, omdat de apostillestempels ontbraken op de adoptiedocumenten.

AAO's waren in gelegenheid gesteld om binnen redelijke termijn de officiële gelegaliseerde bescheiden alsnog te overleggen. Toen daar geen gebruik van was gemaakt, heeft de IND negatief geadviseerd.

Deze situatie was in de zelf-doe procedure. Voor de invoering van het HAV. Adoptieouders moesten toentertijd zelfstandig toezien op het aanleveren van de apostilles op documenten, hetgeen nodig is om in Nederland de authenticiteit de kunnen controleren. Dit is geen ontbreken van personalia/documenten noch een misstand! De documenten en de personalia zijn er namelijk, alleen de apostille ontbreekt. Toen was er geen vergunninghouder die dit allemaal uitlegde zoals dat nu wel het geval is.

Meest relevante bron 2 betreft Kamervraag Recourt/Oostenbrug 2014

Kamervraag gesteld n.a.v. case omtrent de familie***** (om privacy redenen laat A New Way de naam van de betrokken familie weg): homostellen ondervinden problemen wanneer zij de geboorteakte willen inschrijven in Nederland. Hierop is langs digitale weg aangegeven dat inschrijving van een geboorteakte zonder moedergegevens strijd oplevert met de Nederlandse openbare orde.

Toelichting; volledig in lijn met het Haags Adoptie verdrag en de Guide To Good Practice ziet de VS erop toe dat de afstammingsgegevens van het geadopteerde kind bewaard blijven. Tegelijkertijd wil de VS de identiteit en privacy van de geboorteouders beschermen. Dit gebeurt doordat na finalization het originele geboortecertificaat wordt vervangen door een vervangend geboortecertificaat met daarop de namen van de adoptieouders. Het originele geboortecertificaat komt in het "sealed register" in de staat van herkomst en kan opgevraagd worden via de rechtbank. In de meeste staten is dit inmiddels een open register. Tenzij er speciale omstandigheden zijn. De rechtbank maakt dan, indien nodig een afweging tussen het belang van het kind en de geboorteouders. Bijvoorbeeld wanneer er sprake zou kunnen zijn dat de veiligheid van de moeder in het geding komt als bekend wordt dat zij zwanger was en een kind heeft gebaard.

In de praktijk zijn de afstammingsgegevens van het kind bekend uit het plaatsingsvoorstel en af te leiden uit de rechtbankstukken. Geboorteparenten geven aan of zij toestemming geven dat hun gegevens vrijelijk gedeeld mogen worden of alleen beschikbaar mogen worden gesteld aan het kind en de nieuwe ouders. Vaak is er sprake van open adoptierelaties en hebben de geboortefamilie en de adoptiegezinzen contact met elkaar; hetzij met geboorteparenten zelf, hetzij met familieleden. In de praktijk zien we dat er, afhankelijk van de levenssituatie van de biologische familie af en aan contact is, bijvoorbeeld via social media platforms, skype en met bezoeken. Via de betrokken adoptieorganisatie kunnen de geboorteparenten en het kind ook altijd een verzoek doen tot het leggen van contact indien dit niet al bestaat.

Bij de Kamervragen Recourt/Oosenburg spelen twee zaken aan Nederlandse zijde:

1. De identiteit van de biologische moeder moet op grond van de Nederlandse openbare orde eigenlijk worden vrijgegeven ondanks dat de moeder geen toestemming heeft gegeven voor het delen van deze privacy gevoelige informatie nadrukkelijk en in de officiële registers onbekend wil blijven en dit in lijn is met het Haags Verdrag en de Guide;
2. Het is tegen de Nederlandse openbare orde om 2 vaders op te nemen op een geboortecertificaat. Er moet altijd een moeder op de geboorteakte staan (*mater certa semper est* beginsel).

Dat tweede punt is een ongelijkheid in de NL wetgeving aangezien heterostellen of alleenstaande vrouwen of vrouwenstellen wel het vervangende geboortecertificaat kunnen inschrijven. Het blijkt namelijk in de praktijk dat het niet uit maakt of de vrouw op het geboortecertificaat de biologische moeder is of niet; als er maar een vrouw op staat. De rechtbank heeft in 2015 hier uiteindelijk een uitspraak over gedaan en de heren in het gelijk gesteld.

De Nederlandse rechtbank erkent dat de identiteit en de privacy van geboorteparenten beschermd moet worden.

Het bovenstaande heeft niks te maken met een misstand op het gebied van ontbreken van personalia/documenten aangezien het originele geboortecertificaat met daarop de naam van de geboortemoeder wordt bewaard bij de rechtbank van de Staat van herkomst van het kind. Het kind kan dit certificaat opvragen op het moment het 18 jaar oud is. Daarnaast is er vaak sprake van een open adoptie relatie met de geboortefamilie. De Kamervragen gaan feitelijk over een situatie die Nederland zelf niet goed heeft geregeld en waarbij ongelijkheid aan de orde is en waarover de Commissie Herijking Ouderschap ook heeft geadviseerd dit aan te passen.

Meest relevante bron 3 betreft het J&V verslag van werkbezoek aan de VS (New York en Washington DC) april 2011

Dit verslag van een werkbezoek van 10 jaar geleden –in de periode kort na de ratificatie van het HAV door de VS, de afschaffing van de deelbemiddeling en toen ANW werd opgericht en het VS adoptieprogramma mogelijk zou overnemen- geeft geen enkele aanleiding om mistanden waar te nemen. Dat is ook niet aannemelijk. Als deze er waren geweest waren deze al gemeld.

Ad. 2 Structurele misstanden “onbehoorlijk bestuur”

Volgens de Commissie is deze misstand structureel gesignaleerd, de misstanden zijn in verschillende bronnen, van of door verschillende betrokken partijen, en/of in meerdere tijdsperiodes gesignaleerd.

Van verschillende bronnen kan in combinatie met de voetnoten van de bronnen niet gesproken worden. Ze verwijzen vaak naar hetzelfde (2009 Kamervraag Hirsch Ballin). Zoals aangegeven is

dat achterhaald. Er samenwerkingsafspraken tussen Nederland en de VS zoals vastgelegd in 2011 (kenmerk brief 5713067/11/DJJ) en opnieuw bevestigd door Staatssecretaris Op 31 januari 2017 (Kamerbrief 31265 nr. 62). Dit laatste was n.a.v. een werkbezoek van MJ&V in het najaar van 2016. Hier is ook geen sprake van een misstand, maar van een mening/interpretatie op het subsidiariteitsbeginsel en adoptabiliteit.

Meest relevante bron 1 betreft het RSJ Rapport 2016

Over het RSJ rapport is toentertijd al de nodige kritiek geweest als het ging om de onderbouwing. Het is bijzonder dat dit rapport opnieuw naar voren wordt gebracht. Er heeft immers na de verschijning opnieuw onderzoek plaatsgevonden in de VS. Hierover is de Kamer toentertijd al geïnformeerd. En ook nu opnieuw bevestigd de minister in de beantwoording van de vragen (vraag 13) dat er geen sprake is van misstanden in het VS adoptieprogramma.

Ter toelichting; Het RSJ rapport melde; *“het is ongeloofwaardig dat een rijk land als de VS niet in staat zou zijn om kinderen in het eigen land in een gezinsverband te laten opgroeien. De VS voldoet daarmee onvoldoende aan het subsidiariteitsbeginsel”*

In de VS verblijven tussen de 400.000-500.000 kinderen in foster care. Ongeveer 120.000 kinderen wordt jaarlijks adoptabel verklaard. Ongeveer 60.000 hiervan kan jaarlijks worden geadopteerd. De rest blijft in het systeem. En we weten uit wetenschappelijk onderzoek hoe schadelijk dat is. Adoptie is een individuele kindbeschermingsmaatregel. Voor meer informatie zie de website van A New Way onder kopje nieuws (22/2/2021)

Daarnaast, stelt het RSJ, staat de praktijk in de VS om een andere reden op gespannen voet met de intentie van het Haagse verdrag. In de VS is vaak sprake van een ‘open’ adoptie, wat wil zeggen dat er contact is tussen het kind, de biologische ouders en de wensouders. Het is in de V.S. gebruikelijk dat de biologische moeder(of ouders) zelf de adoptieouders kiezen uit fotoboeken. De biologische ouders hebben hierbij de keuze om voor binnenlandse of interlandelijke adoptie te kiezen. Er is veelal voor geboorte contact veelal al contact tussen de biologische ouders en de wensouders. Dit staat op gespannen voet met de intenties van het HAV dat de toestemming vrijelijk is gegeven. Contact met wensouders voor geboorte kan invloed hebben op besluit van de moeder om na de geboorte al dan niet afstand te doen van het kind.

.....

Dit is een mening en een aanname. En daarnaast een diskwalificatie van het zelfbeschikkingsrecht van geboorteouders en specifiek geboortemoeders die op zorgvuldige wijze een plan maken voor hun kind in die gevallen dat zij er niet zelf voor kunnen, willen of mogen zorgen. De adopties vanuit de VS hebben een totaal andere karakter dan die van de meeste adoptieprogramma's. Zie in dit kader ook de beantwoording van de minister op de 125 Kamervragen (vraag 13 en antwoord).

Voor Nederland blijft het moeilijk voor te stellen dat vrouwen hierin vrijelijk zelfbeschikkingsrecht hebben en uitoefenen. Deze zorg is op zich ook verklaarbaar vanuit het Nederlandse binnenlandse adoptie verleden waarbij jonge vrouwen onder druk hun kind moesten afstaan. Maar ook door de beeldvorming die programma's als Spoorloos teweeg hebben gebracht in de Nederlandse samenleving. De praktijk laat echter zien dat in de VS geboortemoeders in de huidige adopties erg goed op de hoogte zijn van hun rechten. En ook met grote regelmaat niet plaatsen, ook al is er

vooraf contact geweest. Dat is op geen enkele wijze van invloed. Ook niet bij de binnenlandse plaatsingen en plaatsingen naar andere landen buiten de VS, waarbij de voorgenomen adoptieouders bij de bevalling aanwezig mogen zijn. Ook daarbij komt het vaak voor dat moeders alsnog kiezen zelf op te voeden.

Child Protection Service gaat zich in die situaties waarin er sprake is van middelengebruik en psychiatrische problematiek direct bemoeien om e.e.a. te monitoren. De rechten die geboortemoeders hebben staan hoog in het vaandel. En dat is ook logisch in de wijze waarop de VS samenleving juridisch is ingericht (met een sue cultuur). Het onder druk zetten van geboortemoeders is in de VS tegen de wet. En een reden om de adoptie ongedaan te maken. Daarnaast blijkt uit onderzoek dat plaatsingen waarbij geboortemoeders zelf betrokken zijn over het algemeen voor zowel de geadopteerde, als de biologische familie als de adoptiefouders meer kansen bieden op een goede verwerking (voor meer informatie zie ook het informatiedossier op de website van ANW).

Ten aanzien van subsidiariteit. De werkwijze van de VS is in lijn met het Haags Adoptie Verdrag en de Guide To Good Practice. Voor meer informatie zie het informatiedossiers op de website van 2011. Er zijn samenwerkingsafspraken tussen Nederland en de VS zoals vastgelegd in 2011 (kenmerk brief 5713067/11/DJJ) en opnieuw bevestigd door Staatssecretaris Op 31 januari 2017 (Kamerbrief 31265 nr. 62), n.a.v. het verschijnen van het RSJ rapport waarmee de toenmalige aantijgingen hierover reeds zijn weerlegd. Dit laatste was n.a.v. een werkbezoek van MJ&V in het najaar van 2016. Hier is dus ook geen sprake van een misstand.

Meest relevante bron 2 betreft een Artikel Trouw 11-06-2009 en een Artikel ANP 08-09-2009

Beide artikelen gaat over de afschaffing van de deelbemiddeling op de VS.

Artikel Trouw: Deelbemiddeling; sinds de VS in mei 2008 ook het Haags Adoptieverdrag ratificeerden, mag deze vorm van adoptie niet meer van Hirsch Ballin. Hij wil deelbemiddeling sowieso verbieden, omdat die volgens hem niet goed te controleren valt. De minister liet ook onderzoeken of Amerikaanse kinderen niet door Amerikaanse stellen kunnen worden geadopteerd. De uitkomst: zeer jonge kinderen kunnen 'zonder al te veel problemen' een plek krijgen in een Amerikaans gezin, zo schreef hij aan de Kamer. Als er in het vervolg Amerikaanse adoptiekinderen naar Nederland komen, dan moeten dat volgens hem vooral kinderen van vijf jaar of ouder zijn, of kinderen die speciale zorg nodig hebben.

Artikel ANP: Gaat over hetzelfde als hierboven beschreven. Dus er kan niet gesproken worden over 2 verschillende bronnen. Het enige verschil is de datum.

Beide artikelen gaan over de periode rondom de afschaffing van de deelbemiddeling en de steeds terugkerende discussie over subsidiariteit. De vraag is waarom Joustra alleen deze 2 artikelen aanhaalt en niet alle overige artikelen die over dit onderwerp zijn geschreven in de periode rond de ratificatie van het Haags Verdrag. Alsook niet benoemd dat rondom deze discussie een afronding is geweest. In de technische briefing denkt de Commissie ook nog dat er nog steeds sprake is van deelbemiddeling. Dat komt omdat er geen validering heeft plaatsgevonden. De

discussie over deelbemiddeling is achterhaald. Deelbemiddeling bestaat niet meer sinds 2011. Daarnaast zijn er samenwerkingsafspraken tussen Nederland en de VS zoals vastgelegd in 2011 (kenmerk brief 5713067/11/DJJ) en opnieuw bevestigd door Staatssecretaris Op 31 januari 2017 (Kamerbrief 31265 nr. 62). Ten aanzien van subsidiariteit is hierboven al e.e.a. toegelicht en verwijzen wij naar het informatiedossier.

Inzake de discussie over de vraag of er voor kinderen altijd een plek is in de USA het volgende. Verreweg de meeste kinderen die in Nederland nieuwe gezinnen krijgen komen uit intensieve en zwaarbelaste zwangerschappen met niet te schatten risico's voor de toekomst. In de VS adoptieprocedures zijn de biologische ouders zelf betrokken bij de plaatsing van hun kind. Net als in Nederland staat het zelfbeschikkingsrecht hoog in het vaandel. Ouders die niet voor hun kind kunnen, willen of mogen zorgen kunnen met behulp van een adoptieorganisatie (die onder vergunning-toezicht staat van de County, de Staat en de Amerikaanse CA indien het een interlandelijke component heeft) een plan maken voor hun kind maken. Dit gebeurt al tijdens de zwangerschap zodat er voor het kind na geboorte zo min mogelijk schade is. Hierbij wordt altijd gezocht naar oplossingen in de VS maar indien geboorteparenten dat uitdrukkelijk niet willen en/of de achtergrond van het te plaatsen kindje dermate zwaar belast is dat het zoeken van een gewenste oplossing in de VS niet mogelijk blijkt komen buitenlandse opties in beeld. De plaatsing bij de door de geboorteparenten gekozen ouders is eerst tijdelijk en wordt in de meeste gevallen pas na 3-12 maanden definitief. Elke procedure wordt aan Nederlandse en Amerikaanse zijde gecheckt door de overheid. Aan Amerikaanse zijde controleert de rechtbank in de Staat van herkomst tot 2 maal toe of er de plaatsing voldoet aan wet- en regelgeving. De Amerikaanse CA beoordeelt uiteindelijk als laatste of er inderdaad is voldaan aan alle uitgangspunten van het HAV. Deze werkwijze voldoet aan het Haags verdrag en de Guide to good Practice. En nog belangrijker; het geadopteerde kind weet dat hij/zij op de plek is die zijn geboorteparenten voor hem wilde en het bespaard het kind allerlei tijdelijke situaties en wisselende zorg. Hier is ook geen sprake van een misstand, maar van een mening over het subsidiariteitsbeginsel en adoptabiliteit.